

2

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

5

«РАДЯНСЬКА ШКОЛА»

1960

part 1
CM

ЗМІСТ

	Стор.
За мир для всіх народів	1
<i>В. Єзикєєва</i> — Деякі вимоги до художнього оформлення дитячого садка	3
<i>Р. Євдокимова</i> — Про дослідження питання малювання з дітьми переддошкільного віку	7
<i>Є. Контребінська</i> — Навчання малювання в молодшій групі дитячого садка	11
<i>Є. Вайнруб</i> — Зорова праця дітей дошкільного віку і її гігієнічні умови	15
<i>І. Сліпушкіна, А. Роговська</i> — Деякі питання медично-санітарного забезпечення зорової праці дітей в дитячих садках	19

З ДОСВІДУ

<i>Л. Шведюк, М. Подлевська</i> — Виховання дітей в об'єднаній дошкільній установі	23
<i>М. Костюківська</i> — Школа молоді матері	26
<i>Р. Тамарина</i> — Догляд за деревами	28

СТОРІНКА ДЛЯ ДІТЕЙ

Хоровод «Веселії весняночки» (слова і мелодія <i>Н. Грановської</i>)	30
Зацвіли волошки (слова і мелодія <i>Н. Грановської</i>)	32
Падай, дощику (слова <i>Н. Грановської</i> , музика <i>А. Лазаренка</i>)	33
Зелен гаю (слова <i>В. Ладижця</i> , музика <i>А. Рябчуна</i>)	34

БЕСІДИ ТА КОНСУЛЬТАЦІЇ

<i>С. Березницька, М. Третяк</i> — Профілактика грипозних захворювань	35
<i>Д. Рафалович</i> — Питання заробітної плати в дитячих садках	37

ПРИРОДА НАВКОЛО НАС

<i>В. Пархоменко</i> — Квітучий травень	40
---	----

КРИТИКА ТА БІБЛІОГРАФІЯ

<i>Р. Є.</i> — На допомогу працівникам дитячих ясел	42
---	----

ПЕДАГОГІЧНЕ ЖИТТЯ

<i>С. Гавська, Р. Смирнова</i> — Більше цікавих і хороших іграшок дітям	43
<i>Г. С.</i> — Зауваження та побажання читачів	45
<i>М. Фоміна, В. Гніденко</i> — Батьківські конференції	46

Редакційна колегія:

*Д. О. Дорохова, Н. О. Красіна, Н. Ю. Переверзева, Є. К. Сухенко,
Г. І. Сушан (головний редактор), П. С. Ходченко, Т. І. Цвеліх,
П. Р. Чамата, М. Є. Шевченко.*

Журнал «Дошкольное воспитание»
(на українском языке).

Техн. редактор *О. О. Чала*

Коректор *Е. І. Колпакова*

Адреса редакції: Київ, Ново-Павлівська, 5. Тел. 5-21-29, дод. 3-12.

БФ 01915. Замовлення К-124. Тираж 17960. Друк. арк. 3. Обл.-видавн. арк. 5.
Формат паперу 70×1081/16. Підписано до друку 29.IV 1960 р.

Київська обласна друкарня, вул. Леніна, 19.

повинна бути зверненою і на те, щоб столи і стільчики різних вікових груп не змішувались під час загальних заходів. Для цього слід помітити (із зворотного боку), якій групі належить стіл або стілець.

Недостатньо уваги приділяється організації умов зорової праці дітей вдома. Так, за анкетними даними 47,4% дітей не мають свого робочого місця. Значна частина дітей працюють за столиками, неправильно розміщеними по відношенню до вікон. В 35,5% випадків світло падає спереду, в 6,5% — справа, в 3,2% — ззаду. Більшість робочих місць не відповідають зросту дітей.

У дитини дошкільного віку зоровий аналізатор особливо чутливий до несприятливих умов зовнішнього середовища, тому дуже важливе значення має раціональна організація режиму, освіт-

леності і робочого місця в профілактиці короткозорості у дітей. В цьому напрямку вихователі і лікарі дитячих садків повинні проводити санітарно-освітню роботу з батьками.

Тільки спільна робота вихователів дитячих садків, лікарів, окулістів і батьків може забезпечити організацію необхідних умов для зорової праці.

Безперервне розширення мережі дошкільних установ і все більше охоплення нею дітей дошкільного віку створює реальну можливість здійснити на практиці весь комплекс гігієнічних засобів по охороні зору ще до вступу дітей в школу.

Створення оптимальних гігієнічних умов в дитячих садках — режиму дня, освітленості, відповідної організації робочого місця — є необхідним елементом для формування повноцінного зору в дітей.

Деякі питання медично-санітарного забезпечення зорової праці дітей в дитячих садках

І. СЛІПУШКІНА, А. РОГОВСЬКА

Для всебічного розвитку організму дитини дошкільного віку важливого значення набувають зорові функції: зорові сприйняття, поряд з іншими, розвивають психіку дитини, забезпечуючи сприймання зовнішнього світу. Несприятливі умови зорової праці можуть негативно вплинути на розвиток організму дитини, тому що в зоровій праці бере участь не тільки орган зору, а й м'язова, нервова системи і ін. Тому створення сприятливих умов для зорової праці в дитячих садках набуває першорядного значення.

Дитина народжується з незавершеним в своєму розвитку органом зору. Значна кількість дітей цього віку характеризується, крім того, гіперметропічною рефракцією, тобто далекозорістю, яка з ростом дитини поступово переходить в еметропію — нормальний зір.

При далекозорості дитини важко розглядати предмети на близькій відстані. Тому дуже важливо, щоб відстань від очей дитини до робочої поверхні була не менше 30—35 см.

Зорова праця дітей дошкільного віку є засобом тренування і розвитку органу зору, якщо забезпечені гарні умови освітлення і правильна поза дитини за робочим місцем. При несприятливих умовах зорової праці дітей на близькій відстані, недостатньому рівні освітлення робочих місць (менше 150 люксів), нерівномірності його, невідповідності меблів зросту дитини, що призводить до неправильної пози дитини під час роботи, м'язи очей, рух яких забезпечує одержання ясного зображення предмета на сітчатці, перенапружуються. При постійному повторенні це може призвести до появи міопії,

тобто короткозорості, й розвитку косоокості.

Кафедра гігієни дітей і підлітків Київського медичного інституту поставила перед собою завдання вивчити умови зорової праці дітей в дитячих садках м. Києва. З цією метою в старших групах 10 дитячих садків м. Києва вивчалися:

- а) обсяг зорової праці дітей;
- б) стан освітлення робочих поверхень в осінньо-зимовий і весняний сезон року;
- в) умови зорової праці дітей за двомісними, чотиримісними і шестимісними столами;
- г) умови зорової праці в зв'язку з забезпеченням дітей меблями у відповідності з їх зростом.

Дані по вивченню обсягу зорової праці дітей показали, що відповідно «Програмно-методичним вказівкам для вихователя дитячого садка» в планах виховної роботи для старших груп передбачено не менше чотирьох занять, пов'язаних з зоровою працею на близькій відстані (ліплення, малювання, аплікація), тобто 100 хвилин на тиждень.

Матеріали досліджень 12 занять показали, що зорова праця на близькій відстані на занятті займає не менше 70—75% часу, досягаючи в окремих випадках до 90%. Після короткого пояснення на початку заняття діти приступають до роботи, яка продовжується 17—22 хвилини. Крім планових занять, зорова праця здійснюється і під час ігор.

Таким чином, обсяг зорової праці дітей старшої групи дитячого садка досить значний, тому доцільно під час заняття, яке вимагає праці на близькій відстані, давати можливість відпочити м'язам очей, для чого діти повинні дивитись вдалину (у вікно).

Очевидно, в недалекому майбутньому обсяг зорової праці дітей в дитячих садках збільшиться, коли будуть розв'язані питання про включення в програму навчання дітей елементів грамоти і наближення режиму дня старшої групи дитячого садка до режиму дня в школі.

Все вищесказане підкреслює необхідність покращити умови зорової праці дітей в дитячих садках, що може бути досягнуто:

- а) вдосконаленням навчальних посібників і методики їх використання;
- б) покращанням умов освітлення робочих місць;
- в) раціональним забезпеченням дітей меблями, що створить умови для правильної пози дітей під час занять.

Матеріали вивчення умов денного освітлення робочих місць в групових кімнатах показали, що умови зорової праці дітей не однакові і залежать від орієнтації вікон кімнати, пори року і від забезпечення дітей раціональними меблями.

Найбільш несприятливі умови освітлення з жовтня по березень в хмарні дні, коли на всіх робочих місцях в 10 годин ранку освітленість нижче 75 люксів. Особливо погане освітлення в грудні, коли в похмуру погоду освітленість навіть першого ряду столів не перевищує 30—50 люксів, а в третьому ряду досягає тільки 8—10 люксів.

Це висуває перед працівниками дитячих садків ряд практичних питань:

а) Не починати занять раніше 10 годин, що і передбачено типовим режимом дня, тому що в більш ранні години освітленість ще нижча.

б) В хмарну погоду протягом жовтня—лютого користуватися змішаним освітленням (включати електричне світло).

в) Для підсилення природної освітленості необхідно фарбувати стіни групових кімнат світлими кольорами і менш насиченими (жовтий, рожевий, пальовий), які будуть сприяти відбиттю світла.

Слід враховувати, що багатоколірне офарблення зменшує кількість відбитого світла і понижує освітленість приміщення. Стеля, рами і підвіконня повинні бути пофарбовані в білий колір. Меблі в дитячих садках теж краще фарбувати в світлі тони, зокрема, не рекомендується фарбувати поверх-

ню столів в чорний колір, вони повинні бути сірого кольору, тому що чорна поверхня значно поглинає світло.

Ступінь освітленості на робочих місцях залежить і від розміщення дітей за столами.

Найсприятливіші умови освітлення робочих місць, коли діти працюють за двомісними столами, поставленими перпендикулярно до вікон в два ряди. В цьому випадку дитина, яка сидить ближче до вікна, не затінює робочого місця сусіда завдяки достатній довжині стола (1 м), і ступінь освітленості робочих місць відрізняється незначно. Крім того, розміщення столів в два ряди, як показали наші дослідження, дозволяє в групових кімнатах, орієнтованих на південний схід і південь, забезпечити навіть взимку задовільні умови для освітлення робочих місць дітей, що працюють за першим і другим рядом столів (в ясну погоду 125—250 люксів).

Паралельні дослідження умов праці дітей за чотиримісними столами (групові мали однакову орієнтацію на південний схід і однакове освітлення — світловий коефіцієнт 1:4,5) показали, що найсприятливіші умови зорової праці має дитина, яка сидить зліва. У тих, що сидять справа, під час роботи робоче місце затемнюється тінню від руки, що знижує освітленість на 10—30 люксів, а у дитини, яка сидить спиною до світла, ступінь освітленості робочого місця становить лише 30—40% освітленості в її сусідів. Несприятливі умови освітлення і в дитини, яка сидить проти світла. В сонячну погоду це сліпить дитину.

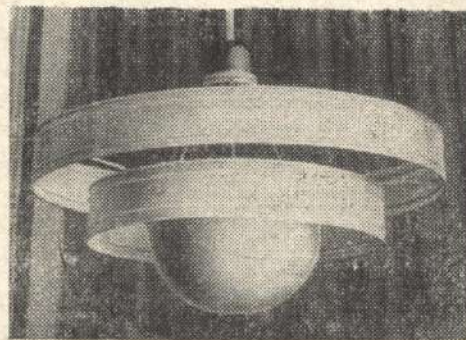
Таким чином, при використанні чотиримісних столів у трьох дітей умови зорової праці несприятливі. Ще гірші умови для зорової праці дітей за шести- і восьмимісними столами: діти нахиляються під час роботи і затінюють робочі місця один одного, освітленість робочих місць в 2—2,5—3 рази нижче, ніж при роботі за двомісними столами двох дітей.

Досить незадовільні умови зоро-

вої праці в дитячих садках, розміщених в пристосованих приміщеннях, де навіть в сонячні дні березня на місцях, віддалених від вікон, освітленість не перевищує 20 люксів при нормі 75. В таких дитячих садках обов'язкове використання додаткового штучного освітлення.

В результаті дослідження було виявлено, що не в усіх дитячих садках штучне освітлення відповідає гігієнічним вимогам.

Питома потужність витрати електроенергії в деяких дитячих садках становить 10—15 ват на квадратний метр підлоги, що може забезпечити освітленість не більше 30—40 люксів при нормі 75 люксів. Використання такого комбінованого освітлення недостатньо підвищує освітленість кімнати.

Очевидно, раціональним є використання в практиці дитячих садків світильників кільцевого типу, які, за даними дослідження кафедри, дають рівномірне освітлення в усіх точках.

Це має важливе значення, тому що в старших групах передбачається робота, яка вимагає змальовування і ліплення з моделі. Тут дитина багаторазово переносить погляд з моделі на робоче місце. Для такої роботи великого значення набуває не тільки абсолютна величина освітленості, а й максимальна рівномірність її.

В забезпеченні нормальних умов зорової праці на занятті важлива роль раціональних меблів, підібраних відповідно зросту дітей.

Дослідження поз 162 дітей під час заняття показало, що у дітей,

забезпечених меблями відповідно зросту, поза правильна, відстань від очей дитини до робочої поверхні — 30—35 см. Діти ж, які користуються меблями, що не відповідають їх зросту, незважаючи на зусилля вихователів виробити в них правильну позу, як правило, сидять неправильно і відстань від очей до робочої поверхні дорівнює 10—12—15 см. Це теж може призвести до розвитку короткозорості.

Вивчення стану забезпеченості дітей в дитячих садках меблями відповідно їх зрістовим особливостям виявило, що лише окремі дитячі садки забезпечують дітей раціональними меблями — двомісними столами і індивідуальними стільчиками, які відповідають їх зросту. В цих дитячих садках умови зорової праці дітей на занятті більш сприятливі завдяки правильній позі дитини. Взагалі ж, в справі забезпечення дітей в дитячих садках раціональними меблями є істотні недоліки, що створюють несприятливі умови для їх зорової діяльності під час занять.

Так, в половині обстежених нами дитячих садків (обстежено 12 дитячих садків) стільці і столи, якими користуються діти старших груп на заняттях, мають різні номери, іноді з різницею в 2 номери. У восьми дитячих садках в старших групах використовуються меблі одного номера, наприклад, шостого або тільки сьомого, в той час як обстеження зросту 333 дітей показало, що в старших групах необхідні меблі таких номерів: 7 номер — 54,7%, 6 номер — 30,5%, 5 і 8 номери — 3—6%.

Все це доводить, що пропозиція деяких педагогів розподіляти меблі у відповідності з віком дітей, а не за їх зростом, неправильна.

В окремих випадках дитячі садки неправильно розподіляли меблі між групами: столи і стільці, потрібні дітям старшої групи, були розміщені в молодшій і навпаки.

Внаслідок цього 60—80% дітей старших груп не забезпечені меб-

лями, відповідними їх зросту. Істотним недоліком, на нашу думку, є те, що стільці не закріплені за дітьми. З цієї причини навіть в тих дитячих садках, де за наявністю асортименту меблів половиною дітей могла бути забезпечена ними у відповідності з своїм зростом, фактично це забезпечення досягає не більше 5—10%, тому що діти беруть перші-ліпші стільці, які часто зовсім не підходять їх зросту.

Столи в більшості дитячих садків чотири- і шестимісні, а в деяких навіть восьмимісні. Слід відмітити, як позитивний факт, що в цьому році деякі дитячі садки придбали двомісні столи (№ 118, 40, 101 і інші).

Для покращання умов зорової праці дітей в дитячих садках необхідно:

а) З листопада по березень в хмарну погоду користуватися на заняттях змішаним освітленням.

Бажано використання кільцевих світильників, які забезпечують рівномірність освітлення.

б) В групових кімнатах типових розмірів (62,5 м²) столи розміщати не більше, як в два ряди, по 6—7 столів в ряд.

в) Використовувати для роботи двомісні столи.

Коли ж діти працюють за чотиримісними столами, розміщувати їх лише з лівого і правого боків столу.

Категорично заборонити розміщення дітей спиною або обличчям до вікон.

г) Забезпечити дітей меблями, відповідними зросту. Для цього вихователям дитячих садків разом з медичними працівниками провести маркіровку наявного фонду меблів. Про номери меблів, що не підходять зросту дітей, повідомити в районний відділ народної освіти для можливого обміну меблями з іншими дитячими садками.

Закріпити меблі за дітьми, наклеївши на них такі ж позначки, як на індивідуальних шафках.